

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เกษตรอินทรีย์เป็นจุดเริ่มต้นของห่วงโซ่การผลิตอาหารปลอดภัย โดยการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เน้นความสำคัญของการจัดการ และการป้องกันการปนเปื้อนและความเสี่ยงอันตรายอันเนื่องมาจากสารเคมีและจุลินทรีย์ ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์ เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่า กำลังอยู่ในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น ระบบการผลิตจะเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีแบบง่ายและไม่มีความซับซ้อน และผลผลิตส่วนใหญ่เป็นผลผลิตเบื้องต้น เช่น ข้าว ผัก และผลไม้ เริ่มมีสินค้าแปรรูปเพิ่มขึ้นบ้าง ส่วนใหญ่สินค้าแปรรูปที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จยังมีอยู่น้อยมาก เนื่องจากวัตถุดิบเกษตรยังมีไม่เพียงพอและขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้ซื้อจากต่างประเทศนิยมซื้อวัตถุดิบเกษตรอินทรีย์จากประเทศไทย เพื่อนำไปแปรรูปในต่างประเทศมากกว่าเพราะสามารถควบคุมคุณภาพได้ดีกว่า อีกทั้งยังมีภาระภาษีนำเข้าที่ต่ำกว่าด้วย

การทำเกษตรในระบบเกษตรเคมีเชิงเดี่ยว ทำให้ประเทศมีอาหารบริโภคเพียงพอและสามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้อย่างต่อเนื่องเพียงพอกับความต้องการในการส่งออก แต่เนื่องจากขั้นตอนการผลิตอาหารดังกล่าว (1) เน้นการพึ่งพิงปัจจัยการผลิตภายนอกไร่และชุมชน โดยเฉพาะการใช้พันธุ์พืชลูกผสมที่ต้องการน้ำ ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงอย่างเข้มข้น รวมทั้งใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (2) เน้นการพึ่งแรงงานจำนวนมากและในช่วงเวลาเดียวกัน (3) พึ่งองค์ความรู้จากภายนอกจนละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น (4) ใช้งบประมาณในการลงทุนสูง (5) พึ่งพาตลาดต่างประเทศ จากระบบการผลิตดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดปัญหาแก่เกษตรกรผู้ผลิตหลายประการ เช่น การเป็นหนี้เพราะรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตไม่เพียงพอที่จะชำระคืนเงินค้ำประกันที่นำมาลงทุน เกษตรกรหลายรายต้องขายที่ดินทำกินชำระหนี้ที่กู้ยืมมาลงทุน มีสุขภาพทรุดโทรมจากการใช้สารเคมี การบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมี และเกิดภาวะเครียดจากหนี้ที่พอกพูน ในขณะเดียวกันผู้บริโภคยังได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับผู้ผลิต โดยเฉพาะจากการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง สารปฏิชีวนะ สารเร่งเนื้อแดง และสารกันบูด เป็นต้น นอกจากนี้ระบบเกษตรเคมีเชิงเดี่ยวยังทำให้วัฒนธรรมการผลิตและการบริโภคเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย พันธุกรรมพืชสัตว์พื้นบ้านสูญหาย ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง เกิดความไม่มั่นคงทางด้านอาหาร เกิดการเอเปรียบระหว่างเกษตรกรและผู้บริโภค และเกิดปัญหาของสังคมต่อเนื่องตามมาอีกมากมาย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้จังหวัดเชียงใหม่ได้มีการประกาศวาระแห่งชาติเป็นจังหวัดอาหารปลอดภัยภายในปี 2559 โดยกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเป็น 2 กลุ่มครัสเตอร์ คือ ด้านเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ โดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ระหว่างการกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับวาระของจังหวัดเชียงใหม่ และทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัย ตลอดจนการพัฒนาระบบการผลิตและเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรที่ทำการเกษตรอินทรีย์ให้เข้มแข็ง รองรับการพัฒนาสู่ประชาคม

อาเซียน และเพื่อลดผลกระทบจากทำเกษตรเคมีเชิงเดี่ยวดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นประเด็นปัญหาเพื่อกำหนด โจทย์วิจัยเพื่อให้เกิดสมมติฐานของการนำโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของการ ทำการเกษตรอินทรีย์มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในการทำการเกษตร เชิงเดี่ยวและพัฒนาประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บริบทและสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผู้ทำการเกษตรอินทรีย์ในอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. วิเคราะห์ศักยภาพองค์กรด้วยเทคนิค SWOT analysis ของกลุ่มผู้ทำการเกษตรอินทรีย์ในอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ค้นหารูปแบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้ทำการเกษตรอินทรีย์กลุ่มผู้ทำ การเกษตรอินทรีย์ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อบริหารยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่และ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ทำการเกษตรอินทรีย์ อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่

4. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ Model การทำการเกษตรอินทรีย์ ที่เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ
2. เกษตรกรทำการเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการทำ เกษตรปลอดภัย ซึ่งนั่นหมายความว่ายังมีการใช้ปุ๋ยเคมีที่ส่งผลกระทบหลายด้าน
3. รายได้ของจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากกระแสการรักสุขภาพทำให้ประชาชนหันมาบริโภค สินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น แต่กำลังการผลิตยังไม่เพียงพอ หากมีการส่งเสริมการผลิตทางด้านเกษตร อินทรีย์เพิ่มขึ้นก็จะทำให้จังหวัดเชียงใหม่บรรลุวิสัยทัศน์ที่ได้ตั้งไว้เป็นจังหวัดแห่งอาหารปลอดภัย
4. ประชากรและนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่มีสุขภาพดีขึ้นเนื่องจากการบริโภคสินค้าเกษตร อินทรีย์ ปลอดภัยจากสารเคมี
5. มีรูปแบบเกษตรอินทรีย์เพื่อบริหารประชามอาเซียน